

Dk. Anthony J. Tomasino, Amri Kumi , Kikao cha 7, Usiue

Huyu ni Dkt. Anthony J. Tomasino na mafundisho yake kuhusu Amri Kumi. Hii ni kipindi cha 7, Amri ya 6: Usiue.

Kufikia amri ya sita, usiue.

Sasa, wengi wetu labda tunafahamu jina la HG Wells, na labda wanafahamu baadhi ya kazi zake. Baadhi ya hadithi zake zimekuwa filamu maarufu sana, kama vile, unajua, Vita vya Dunia, vizuri, Time Machine na Things to Come, War of the Worlds, bila shaka, zimebadilishwa kuwa filamu mara kadhaa sasa. Lakini kwangu mimi, nadhani moja ya kazi za kutisha zaidi za HG Wells ilikuwa moja ya hadithi zake, moja ikiwa na kichwa cha habari The Island of Dr. Moreau.

Na kidogo kuhusu hadithi hapa, kinachotokea ni kwamba mwanasayansi anafanya kazi katika kisiwa cha kitropiki. Na anachofanya ni kufanya majaribio kabambe. Anajaribu kubadilisha wanyama kuwa watu.

Na viumbe vyake vinaonekana kama wanadamu. Vinatembea wima. Kwa sehemu kubwa huzungumza kama watu.

Lakini katika kila moja yao, kunabaki kitu kidogo cha mnyama, wote. Wanyama hawa wanadamu, kama anavyowaita, wote wanaishi pamoja katika eneo la kisiwani. Na wanatawaliwa na mtoa sheria wao, ambaye hapo awali alikuwa mbuzi, ambaye sasa amegeuzwa kuwa mtoa sheria, ambaye ni aina ya mfano wa Musa, unajua.

Lakini kiongozi huwakumbusha kila mara kuhusu wanyama hawa wa kibinadamu kuhusu mapenzi ya Mungu, kama yalivyopitishwa kwao kupitia Dkt. Moreau. Na sheria muhimu zaidi miongoni mwa wanyama wa kibinadamu ni, usiue. Na ikiwa mnyama wa kibinadamu atavunja sheria hiyo, basi wanyama wengine wote wa kibinadamu wangemgeukia na kumuua kwa zamu.

Kwa hivyo kama mnyama mmoja angeanza kurudi kwa mnyama, jambo ambalo lilitokea, kwa bahati mbaya, mara kwa mara, wao pia wangeuawa. Na kwa hivyo kulikuwa na aina hii ya mtandao wa ajabu wa kifo, unajua. Ingawa walidhani jambo muhimu zaidi sio kuua, wakati huo huo, wangemwangamiza mara moja mtu yeyote ambaye alivunja sheria zao zingine zinazohusiana na kutenda kama watu.

Kwa hivyo, jambo linalosumbua zaidi kuhusu hadithi ya Wells ni kwamba ni wazi kwamba Wells hakuwa akizungumzia wanyama tu hapa. Na hakuwa akijaribu tu kutunga hadithi ya ubunifu. Pia alikuwa akitoa maoni kuhusu asili ya mwanadamu.

Sasa, Wells alikuwa akisema katika hadithi hii, na ni jambo la kuchekecha kidogo unapolifikiria, kwa sababu Wells alijulikana kwa kuwa mtetezi wa ubinadamu, kwa kuwa mtu fulani, hakuwa, hakuwa Mkristo. Hakuwa mtu wa dini. Alikuwa mtetezi wa ubinadamu.

Na bado hapa katika hadithi hii, anachotuambia kweli ni kwamba ingawa tunatembea wima, ingawa tunazungumza kuhusu Mungu na kutumia lugha na mambo ya aina hii yote, kitu kinachowatenganisha wanadamu na wanyama ni sheria. Sheria tulizonazo zinazomzuia mnyama anayejificha ndani ya kila mmoja wetu, unajua. Tukipewa udhuru na fursa, sote tutarudi kwa wanyama, tukiwinda na kuuu wetu.

Na hivyo ndivyo sheria zinavyotuweka katika mstari, anasema Wells. Lakini bila sheria, sisi si kitu zaidi ya wanyama. Ni aina ya tathmini ya hali ya mwanadamu inayokatisha tamaa .

Lakini unaweza kusema ina ushahidi kidogo upande wake, kwa sababu ukitazama habari, unajua kwamba wanadamu wanaonekana kuwa na rekodi mbaya sana linapokuja suala la kuwa wapole kwa kila mmoja. Na bado Biblia inasisitiza kwamba wanadamu si wanyama tu wanaotembea kwa miguu miwili na kujifanya kuwa kitu zaidi. Biblia inasisitiza kwamba sisi ni kitu zaidi, kwamba tuna asili ya kimungu ndani yetu, kwamba kwa namna fulani tunaonyesha sura ya Mungu.

Na hiyo ndiyo sababu hasa tunapewa amri hii, Usiue . Sasa, kuhusu asili ya kanuni kuhusu mauaji, tunaweza kurudi kihistoria kwenye mwanzo wa jamii na ustaarabu wa binadamu. Mara tu watu wanapoanza kuishi pamoja katika vikundi, wanapaswa kuamua ni nani wanaweza kumuua na ni nani hawawezi kumuua.

Kwa hivyo unaweza kuangalia jamii za kizamani zaidi katika ulimwengu wetu wa leo, nazo zitakuwa na kanuni kuhusu nani anaweza kuuawa na nani anaweza kuuu nani. Kanuni ya sheria ya Ur-Nammu, Sumer karibu 2050 KK, sheria ya kwanza kabisa katika kanuni ya Ur-Nammu inasema, ikiwa mtu ataua, mtu huyo atauawa. Rahisi, rahisi.

Kwa njia, jaribio la pop, la kutokuelewana au la kufikirika? Bila shaka, la kufikirika, sivyo? Kanuni ya sheria ya Hammurabi ya mwaka 1750 KK. Hakuna sheria maalum kuhusu mauaji, na bado kuna dhana iliyo chini ya sheria zingine kadhaa kwamba mauaji ni kosa la kifo, kwamba wale wanaoua watauawa. Kanuni ya sheria ya Ashuru ya Kati, 1450 hadi 1250, haielezi adhabu ya mauaji, lakini tena, inaonekana kuna dhana kwamba mauaji watauawa.

Kwa hivyo mtiririko wa kawaida unaopita katika jamii ya wanadamu, kupitia sheria za kale, unasema kwamba mauaji wanastahili kuuawa. Sasa, tunaweza kuwa na hali ambapo ingedhaniwa kwamba mauaji yanaweza kuhalalishwa, kama mtu, unajua,

kwa mfano, kuchukua donati ya mwisho. Lakini katika kanuni za sheria za Mashariki ya Karibu za kale, kulikuwa na mawazo fulani kuhusu nini na masharti makini kuhusu hali gani zinaweza kuhlalisha mauaji.

Mojawapo, bila shaka, ni vita. Ukiwa katika vita na mtu mwingine, hautarajiwi tu, bali unahimizwa kuua. Utekelezaji unafanywa na mamlaka ya mahakama.

Wakati mwingine katika visa hivi, jukumu liliachwa kwa watu waliokosewa. Hapa tunaingia katika maswali kuhusu mambo kama vile ugomvi wa umwagaji damu na kadhalika, ambapo ikiwa mtu amemuua ndugu yako, huna haki tu, bali pia jukumu la kumuua mtu huyo na hivyo kulipiza kisasi kwa ndugu yako. Katika hali kama hiyo, mauaji yalichukuliwa kuwa halali.

Uhalifu mwingi, mbali na mauaji tu, pia ulisababisha adhabu ya kifo. Na tayari tumeona hili katika baadhi ya Amri Kumi. Ikiwa mtoto atawaua wazazi wake mara kwa mara au, Mungu apishe mbali, atawapiga wazazi wake, watauawa.

Katika kanuni nyingi za sheria za kale, uhalifu wa mali pia ulisababisha adhabu ya kifo. Kwa hivyo, ndio, kuiba, yote yalitegemea kwa kiasi fulani ni nani uliyemwibia. Ukiiba kutoka hekaluni, maisha yako yalipotea .

Ikiwa maskini, mtu wa tabaka la chini , angemwibia mtu wa tabaka la juu, labda angepoteza mkono. Lakini kwa kawaida, uhalifu wa mali haukuchukuliwa kama kosa la kifo. Kisasi cha jeraha la kibinafsi, kama vile ikiwa mtu amemshawishi mke wako, kulingana na kanuni kadhaa za sheria, unaweza kuamuru auawe, pamoja na mke wako.

Kwa ujumla, kanuni za sheria za kale zilikuwa na aina ya usawa hapa. Unajua, kama usingeweza kuamuru mke wako auzwe kama mtumwa na mwanamume aliyezini naye auawe. Kama ungetaka mke wako, kama mke wako auawe, mtu huyo angeuawa.

Kama mke wako angekatwa pua, basi wangemkata pua mwanamume. Na kulikuwa na unyumbufu mwingi kuhusu uzinzi. Jinsi ilivyoandikwa, kwa kawaida huanza kwa kusema ikiwa mke wa mtu atafanya uzinzi na jirani, wote wawili watakufa.

Lakini ikiwa mume hataki afe, basi haya ni baadhi ya mambo unayoweza kufanya. Kwa hivyo kuna hilo kwanza kabisa , na naamini hili ndilo linaloendelea wakati mwingine katika sheria za kibiblia, pia. Kwanza kabisa , zinasema kanuni kamili, lakini kuna matarajio kwamba kutakuwa na tofauti.

Kisasi cha damu, tayari nimetaja, kwa hivyo hatuhitaji kuzungumzia hilo tena. Kuna uwezekano mwingi hapa. Kesi nyingi ambapo mauaji yalichukuliwa kuwa ya haki.

Kwa hivyo , hapana, usiue si hukumu ya jumla ya mauaji yote, ni wazi. Kwa hivyo, kwa upande mwingine, wanadamu walitarajiwa kujiepusha na kuwaua majirani zao bila kubagua. Kulikuwa na dhana kwamba huendi tu kuwaua watu.

Na dhana hiyo haikuhitaji hata kutajwa. Haikuhitaji kubishaniwa. Haikuhitaji kuelezwa waziwazi.

Kulikuwa na dhana kwamba, katika jamii yoyote iliyopangwa vizuri, huwezi kuwaua watu tu. Sasa, Israeli, bila shaka, ilikuwa sehemu ya utamaduni wa kale wa Mashariki ya Karibu. Wao ni sehemu ya ulimwengu mzima ambapo aina hizi za sheria na maadili zilikuwa msingi wa jamii.

Na kwa hivyo tunaweza kutarajia kufanana kati ya Israeli na sheria za kibiblia, na hizo ni majirani zao. Lakini pia, kuna tofauti kubwa sana. Tunaweza kusema kwamba Waebrania walikuwa aina tofauti ya ndege kuliko baadhi ya majirani zao wa kale wa Mashariki ya Karibu.

Kwa hivyo hebu tuangalie jambo hili, usiue, au wakati mwingine hii ni katika tafsiri za kisasa, usiue. Kitenzi cha Kiebrania hapa ni ratzach . Ratzach si neno la kawaida la kuuu kwa Kiebrania.

Neno la kawaida la kuuu ambalo kila mwanafunzi wa Kiebrania hujifunza katika mfumo mmoja baada ya mwingine ni katal, ambalo linatufanya tuwe wa kutisha tunapopitia na kukariri mifumo yetu. Katal, na kadhalika, na kadhalika. Na kisha tunafikiri, loo, subiri kidogo, tunazungumzia kuhusu watu hawa wote wanaofanya mauaji haya yote.

Hilo ndilo neno la kawaida la kuuu. Lakini ratzach ni neno tofauti. Ratzach ina aina tofauti za maana.

Kwanza kabisa , ratzach hutumika tu kwa ajili ya kuuu watu. Kwa hivyo hapana, amri ya kwamba usiue haina uhusiano wowote na kuwa walaji mboga. Kweli, njoo, watu, ondoa mabango hayo.

Inarejelea matendo ya kibinafsi ya mauaji au mauaji bila kukusudia. Haitumiki kamwe kumaanisha mauaji vitani. Kwa kawaida, neno la kumuua mtu vitani ni kumpiga.

Haitumiki kamwe kwa vitendo rasmi vya mauaji. Inatumika tu kwa kitendo cha mauaji au mara kwa mara kwa mauaji bila kukusudia. Kwa hivyo, tukiangalia zaidi ya maneno haya mawili hapa kwamba wao, unajua, lo ratzach , hawau.

Kuna mengi zaidi ambayo Biblia inasema kuhusu hili. Na kama kawaida, tunaona kwamba amri hizi zimejazwa baadaye katika Pentateuki na pia katika vitabu vya

baadaye vya Biblia. Hapa katika kitabu cha Kutoka sura ya 21, tuna uundaji wa sheria ya aina hiyo hiyo.

Yeyote anayempiga mtu kwa pigo la kufisha atauawa. Sawa. Jamani, hilo linasikika kama Ur Namu, sivyo? Hata hivyo, ikiwa halifanyiki kimakusudi, lakini Mungu anaruhusu litokee, atakimbilia mahali nitakapochagua.

Hii inatabiri miji ya makimbilio, ambayo baadaye itaelezwa kwa undani zaidi. Lakini mtu yeyote akipanga njama na kumuua mtu kimakusudi, mtu huyo ataondolewa kwenye madhabahu yangu na kuuawa. Kwa hivyo hii ni tofauti ambayo, bila shaka, bado tunaifanya kisheria leo kati ya kifo cha kimakusudi na kifo cha bahati mbaya.

Kifo cha bahati mbaya hakikuadhibiwa kwa sababu, unajua, Mungu aliruhusu kitokee. Wow. Kitheolojia, hilo ni jambo gumu kushughulika nalo.

Na tutawaachia hilo wataalamu wa maadili na wanatheolojia wazungumzie hilo. Mambo ya Walawi, usifanye chochote kinachohatarisha maisha ya jirani yako. Mimi ndimi Bwana.

Usimchukie Mwisraeli mwenzako moyoni mwako. Mkemee jirani yako kwa uwazi ili usishiriki hatia yake. Usilipize kisasi wala kuwa na kinyongo dhidi ya mtu yeyote miongoni mwa watu wako, bali mpende jirani yako kama nafsi yako.

Mimi ndimi Bwana. Kwa hivyo hapa tuna uundaji chanya zaidi wa aina hii ya kitu. Badala ya kutafuta kisasi, badala ya kuwa na kinyongo, mpende jirani yako kama unavyojipenda mwenyewe, kama Bwana asemavyo.

Zaidi ya hayo, zaidi kidogo katika kitabu cha Hesabu, zaidi kidogo hapa kuhusu mauaji. Mtu yeyote akimpiga mtu kwa kitu cha chuma na kuuu, mtu huyo ni muuaji. Neno lile lile tulilokuwa nalo hapo nyuma katika Amri Kumi.

Muuaji atauawa. Au kama mtu yeyote ameshika jiwe na kumpiga mtu mwingine na kumpiga nalo hadi akafa, mtu huyo ni muuaji. Muuaji atauawa.

Au kama mtu yeyote ameshika kitu cha mbao na kumpiga mtu nacho na kumfisha, mtu huyo ni muuaji. Muuaji atauawa. Nadhani kama ungekuwa na unyoya mzito sana na ukampiga mtu nao na akafa, ungekuwa muuaji na ungeuawa.

Mlipiza kisasi cha damu atamuua muuaji. Kwa hivyo, ikiwa mtu amemuua ndugu yako, ana hatia ya damu, unajua, na una jukumu la kuwa mlipiza kisasi cha damu. Mlipiza kisasi atakapomjia muuaji, mlipiza kisasi atamuua muuaji.

Mtu yeyote akimsukuma mwenzake kwa nia mbaya, au kumtupia kitu kimakusudi, hata akafa, au mtu akimpiga ngumi mwenzake kwa sababu ya uadui, atauawa. Mtu huyo ni muuaji. Mlipiza kisasi cha damu atamwua mwuaji huyo atakapokutana naye.

Jambo la kuvutia hapa, bila shaka, mambo machache ya kuvutia ya kuzingatia hapa ni kwamba hakuna tofauti kuhusu tabaka hapa. Unajua, katika baadhi ya kanuni za sheria za kale, ilileta tofauti kubwa katika ni nani uliyemuua. Kwa hivyo, ikiwa mtumwa atamuua mtumwa mwingine, basi, unajua, huenda ukalazimika kumlipa mtumwa huyo hasara ya mali aliyoipoteza.

Ikiwa mtu mashuhuri atamuua mkulima, labda utalazimika kulipa faini, unajua. Lakini hapa ni kama mtu amemuua mtu, maisha yote yanachukuliwa kuwa ya thamani sawa chini ya sheria zilizowasilishwa hapa. Kwa hivyo hiyo ni moja ya mambo ya kuvutia.

Jambo lingine la kuvutia hapa ni kwamba jumuiya haiitwi kutekeleza hukumu. Badala yake, hukumu hiyo inaachwa kwa mlipiza kisasi cha damu. Bila shaka, hii ni hali ambayo tayari ilikuwapo hapa, na sheria inadhibiti vitendo ambavyo vingefanyika.

Hili ni jambo kubwa nyuma ya jambo hilo lote la mji wa makimbilio . Tumezungumza, tumetaja hilo tayari. Unajua, ikiwa mtu amemuua mtu kimakosa, kulingana na Agano la Kale, ikiwa ilibainika kuwa ni ajali, angeweza kukimbilia mji ambapo angekuwa, na angeweza kukimbilia dhidi ya mlipiza kisasi cha damu.

Unaona, familia ingehisi kama wana jukumu la kulipiza kisasi, hata kama ingekuwa ajali, kwa sababu ya hisia hii ya hatia ya damu. Kwa hivyo, hakukuwa na msamaha mwingi siku hizo. Hakukuwa na watu wengi wakisema, Loo , ilikuwa ajali tu.

Unajua, kulikuwa na tabia ya kufikiri kwamba tuna jukumu la kulipiza kisasi kwa jamaa yetu aliyekufa. Na kwa hivyo, bila shaka, hii inaweza kusababisha mizunguko mirefu sana, ya vurugu inayoendelea na mimi kumuua Joe kwa bahati mbaya. Kaka yake Joe anakuja na kuniua.

Naam, basi kaka yangu anahisi kwamba anapaswa kulipiza kisasi. Kwa hivyo anaenda na kumuua mmoja wa ndugu zake. Na kisha mambo yanaenda huku na huko.

Na kisha mna ugomvi unaoendelea. Na ugomvi huo wa umwagaji damu unaweza kuendelea hadi familia kubwa zitakapohusika. Na mna Hatfields na McCoys, sawa, wakiangamizana.

Kwa hivyo, hii ndiyo sababu Biblia ilifuta jambo hilo lote mapema kwa kusema, kwanza kabisa , kua bila kukusudia si kosa la kifo. Ikiwa mtu atamuua mtu kwa bahati mbaya, basi ataruhusiwa kuishi. Na kuanzisha mfumo huu pamoja na miji hii ya makimbilio, ambapo watu wangeweza kwenda kwenye miji hii, na wangelindwa.

Na wangekingwa dhidi ya mtu anayetaka kulipiza kisasi cha damu. Kwa hivyo, tunaonaje mauaji? Ni wazi, kumnyima mtu maisha yake kimakusudi bila utaratibu unaofaa au bila idhini ya kijamii. Uovu na mawazo ya awali ni vipengele muhimu vya ufafanuzi.

Mauaji ni kuhusu mtazamo. Unafikiria kumuua mtu. Unapanga kumuua, unamuua.

Bila shaka, pia una visa ambapo watu wanapigana, na kisha mtu anamuua mtu mwingine. Hilo pia linaweza kuchukuliwa kuwa mauaji. Lakini Biblia inasisitiza wazo hili la uovu na wazo hili la kupanga.

Kwa mara nyingine tena, hili ni wazo lile lile tulilionalo katika sheria za kisasa. Tuna mauaji ya kiwango cha kwanza, ambayo yanahusisha uovu na mawazo ya awali, na mauaji ya kiwango cha pili, ambayo ni aina ya kitu cha ghafla, na kadhalika. Na moja haichukuliwi kuwa kubwa kama nyingine.

Bila shaka, kwa mwathiriwa, ni jambo zito vile vile, lakini kwa mahakama za sheria, labda halizingatiwi kuwa jambo zito sana. Kwa nini nisiweze kumuua jirani yangu? Vipi kama wanastahili? Tofauti na machapisho ya jamii zingine za kale za Mashariki ya Karibu, Biblia, kwa kweli, inatuambia kwa nini hatuwezi kumuua kaka yetu au dada yetu. Katika Kanuni za Ur-Nammu, hili ni dhana.

Usiende kumuua mtu mwingine. Katika Kanuni za Hammurabi, huruhusiwi kumuua mtu, au angalau watu fulani. Katika Kanuni za Sheria za Ashuru ya Kati, jambo lile lile.

Lakini kwa nini? Je, tunapaswa kuwa wema kwa kila mmoja, au yote haya yanahusu jamii, kuhusu kudumisha jamii yenye haki? Sasa, kwa kweli, ndio, tunaweza kuona labda kudumisha jamii yenye haki kungekuwa jambo muhimu kuzingatia hapa. Lakini Biblia inatupa sababu tofauti ya kwa nini hatuui. Na tunapata sababu hiyo si katika Amri Kumi, bali katika Kitabu cha Mwanzo.

Chochote kinachomwaga damu ya binadamu. Sasa, nitachagua kitu fulani hapa. Neno la kwanza hapa ni, katika tafsiri nyingi za Biblia, na labda hata katika tafsiri zote za Biblia, kwa sababu nimeziangalia nyingi kati ya hizo, neno hili hutafsiriwa kama "yeyote yule."

Neno ni asher , ambalo ni kiwakilishi kinachohusiana. Kwa Kiebrania, linaweza kumaanisha mtu au kumaanisha mtu. Na katika muktadha, anachofanya ni kusema kwamba wewe, Nuhu, na wanadamu wote, mnaruhusiwa kuuu na kula chochote mnachotaka.

Lakini, chochote kinachomwaga damu ya mwanadamu, damu yake itamwagwa na wanadamu. Hii inazungumzia wanyama wanaowaua watu. Hii haizungumzii watu wanaowaua watu.

Samahani, watafsiri, fanyeni kazi yenu ya nyumbani. Lakini kwa nini wanyama hawakuweza kuwaua watu? Kwa sababu kwa mfano wa Mungu, Mungu aliumba wanadamu. Tuna nafasi maalum, jukumu maalum duniani, katika jamii.

Na kwa sababu tuna sura ya Mungu, mauaji hayaruhusiwi. Tunapaswa kuheshimu sura ya Mungu katika ndugu na dada zetu. Kwa hivyo, kanuni iliyo nyuma ya amri ya sita, usiue, ni kuheshimu sura ya Mungu.

Kwa kweli, hiyo ndiyo maana yake. Yesu pia anatambua hili, na ni jambo la ajabu, naamini, kwamba mimi na Yesu tunakubaliana. Yesu alikuwa mtu mwerevu.

Kwa hivyo, nadhani nakubali kile Yesu alichosema. Sio kwamba anajali sana, lakini nina uhakika anajali kwamba nakubali kile alichosema. Mmesikia watu wa kale waliambiwa usiue , na yeyote atakayeua atawajibika mahakamani.

Lakini mimi nawaambia, kila mtu amkasirikiaye ndugu yake atapaswa kuhukumiwa mahakamani. Yeyote atakayemwambia ndugu yake, Wewe hufai, atapaswa kuhukumiwa Mahakama Kuu . Na ye yote atakayesema, Wewe mpumbavu, atakuwa na hatia ya kutosha kwenda jehanamu ya moto.

Sawa, nimepata nafasi yangu kuzimu, ni wazi, baada ya kuwaita watu wengi wapumbavu maishani mwangu. Mambo machache ya kuzingatia hapa. Katika Mahubiri yote ya Mlimani, Yesu anatumia mbinu ya ajabu ya kifasihi, ambayo haithaminiwi sana, lakini ambayo tutaiona zaidi katika amri inayofuata.

Lakini mbinu hiyo ya kifasihi ndiyo tunayoiita hyperbole. Unajua, Yesu anatumia kutia chumvi ili kutoa hoja. Ndiyo, Yesu alikuwa mtu mwerevu, na alijua jinsi ya kutumia mifano.

Ni wazi kwamba hakuna mtu atakayefikishwa mahakamani kwa sababu amemchukia mtu moyoni mwake. Kwanza kabisa , mtu angejuaje kwamba amekuwa akimchukia mtu moyoni mwake? Unajua, isipokuwa akikiri. Na hakuna mtu anayeenda kuzimu kwa kumwita ndugu yake mjinga.

Dhambi pekee inayotupeleka kuzimu ni dhambi ya kutomwamini Yesu Kristo. Kwa hivyo, ndio, hii ni chumvi. Lakini inachotuonyesha ni kwamba Yesu anasema sababu au sababu ya kutoua ni sababu ya heshima.

Kwa hivyo, hebu tuongeze hilo kidogo hapa. Usimchukie mtu moyoni mwako. Usichukie utu wake au kudhalilisha utu wake.

Usiseme kwamba mtu hana thamani. Hapana, mtu huyo ana mfano wa Mungu, na lazima uheshimu hilo. Huwezi kusema kwamba mtu ni raka , hana faida.

Huwezi kumwita mtu mjinga. Namaanisha, unaweza, namaanisha, sisi tunafanya hivyo. Lakini ikiwa tutakuwa sahihi kitaalamu kuhusu hili, unaweza kusema kwamba kile ambacho mtu amefanya ni upumbavu, na Yesu mwenyewe hufanya hivyo mara chache, unajua.

Lakini kumwita mtu mjinga ni kushambulia si matendo yake, bali nafsi yake. Na hivyo Yesu anasema, heshimu sura ya Mungu katika jirani yako. Kutomuua ni kama mfano mmoja maalum wa kanuni hapa.

Kanuni ni kuheshimu sura ya Mungu. Na hivyo ndivyo Yesu anavyotueleza hapa na kutujulisha. Akitumia, tena, kutia chumvi ili kusisitiza hoja hiyo.

Nifute jicho langu? Kweli? Kweli, kweli, ndiyo. Lakini kihalisi, hapana. Hii ni kutia chumvi.

Lakini hiyo haimaanishi kwamba hatupaswi kuichukulia kwa uzito. Kwa hivyo, jambo la kwanza ambalo Yesu anatuonya ni, Je, unamkasirikia jirani yako? Ukiwa na hasira na unajua hilo, piga makofi. Unashughulikiaje hasira? Ni wazi kwamba kuna njia zingine za kushughulikia hasira ambazo ni bora kuliko zingine.

Sasa, ngoja niongeze kidogo mawazo ya kisaikolojia hapa, nadhani. Lakini nadhani tunaweza kutofautisha kati ya hasira nzuri, hasira isiyoegemea upande wowote, na hasira mbaya. Wakati mwingine Yesu alikasirika.

Unajua, na Biblia inatuambia, mwe na hasira, lakini msitende dhambi. Biblia inatambua kwamba hasira si mbaya kila wakati. Na kwamba wakati mwingine hasira inaweza kuwa jambo zuri sana.

Hasira njema, mara nyingi, ni hasira kwa niaba ya wengine, ambayo inaweza kutuchochea kufanya mambo mema yanayoleta haki. Unajua, hasira njema inaweza kuchochea mambo kama harakati za haki za kiraia. Yesu, alipowafukuza wabadilishaji pesa nje ya hekalu, alichukizwa, si kwa ajili yake mwenyewe, bali kwa sababu ya heshima ya baba yake kuchafuliwa.

Tunapomwona Yesu akikasirika katika Injili, kwa kawaida inahusiana na mtu anayetukana, au kuwatendea vibaya, au kuwawekea watu mizigo. Yesu mwenyewe aliposhambuliwa, hakujibu kwa hasira, cha kufurahisha ni kwamba . Kwa hivyo, hasira njema ni kitu chenye kutia moyo, na ni kitu chenye nguvu, na inaweza kulenga, na inaweza kutumika, na inaweza kuleta mabadiliko katika ulimwengu wetu.

isiyo na kikomo, ningesema, hasira isiyo na kikomo ni mwitikio wetu wa asili. Unajua, hasira ni sehemu ya asili ya majibu yetu. Imejengeka ndani yetu, na wakati mwingine hatuwezi kujizuia.

Unajua, tunanaswa katika msongamano wa magari, mtu anatukatiza . Inaweza kuwa kawaida kwetu kujibu kwa hasira kali. Na sidhani kama kuna jambo lolote jema kuhusu hilo.

Lazima niseme kwamba kuna baadhi ya watu wanaona ni jambo la busara kuonyesha jinsi wanavyoweza kukasirika. Unajua, oh, mimi hukasirika sana wakati wote. Hilo si jambo zuri.

Hapana, sivyo ilivyo. Unajua, nina shinikizo la damu. Sasa, hasira isiyo na upande wowote inaweza kuwa mwikio wa kawaida kwa kukatishwa tamaa huko kila siku.

Sio lazima iwe jambo zuri, lakini pia si jambo baya, lazima pia. Wakati mwingine inaweza kutusaidia kufanya majibu mazuri. Wakati mwingine hutusaidia kuwa na majibu mabaya.

Lakini hasira yenyewe si nzuri wala mabaya. Vipi kuhusu hasira mabaya? Binafsi, naamini kwamba hasira mabaya ni pale tunapokasirika kuhusu mtu ni nani, badala ya kile alichofanya. Unajua? Na hii, naamini, ni mabaya kila wakati.

Wakati wowote tunapomkasirikia mtu kwa sababu ni wa rangi tofauti au dini tofauti, au tunapomkasirikia mtu kwa sababu ni tajiri, au tunapomkasirikia mtu kwa sababu ni maskini, au tunapomkasirikia mtu kwa sababu ya mambo mengine ambayo labda yako nje ya uwezo wake au sehemu ya kiini chake, hiyo ni hasira mabaya, kwa sababu hiyo ndiyo inayomwagika na kuwa chuki. Na chuki hushutumwa kila wakati na Biblia. Kama tunavyosoma katika kitabu cha Mambo ya Walawi, usimchukie jirani yako moyoni mwako, bali mpende jirani yako kama nafsi yako.

Kwa hivyo tunapaswa kuwa waangalifu kuhusu kumwita mtu mjinga, kwa sababu tunahukumu tabia yake, badala ya matendo yake, kama ninavyosema. Bila shaka, unajua, sote tuna mwelekeo wa kufanya hivi. Nakumbuka wakati mmoja nikiendesha gari pamoja na mtoto wangu wa miaka minne nyuma ya gari langu, na watoto wangu wakati mwingine walisikiliza mahubiri yangu, jambo ambalo lilikuwa la kutisha, kwa sababu mtu alinikatisha tamaa, nami nikasema, Mjinga gani ! Na mtoto wangu mdogo wa miaka minne anasema, Baba, humaanishi walichofanya kilikuwa ni kitu cha kijinga kufanya? Na ndio, kweli, namaanisha, tunahitaji kuwa waangalifu, kwa sababu hatupaswi kuwachora watu kwa tendo moja, unajua? Hatupaswi kuchora mtu mjinga, kwa sababu wamefanya jambo la kijinga, kwa sababu ni nani kati yetu ambaye angekuwa hana hatia chini ya kiwango hicho, sivyo? Raka, mtu asiye na thamani, sivyo? Baadhi ya tafsiri hutumia neno hili la Kiaramu, raka , kwa sababu, unajua, si Kigiriki, lilikuwa neno la Kiaramu.

Mtu yeyote anayemwambia ndugu yake, raka , na wakaingiza neno hili la Kiaramu, kwa kweli tunaliona mara nyingi katika Talmud. Neno hili linatumika sana, na lilikuwa

moja ya matusi waliyopenda zaidi. Na Yesu anasema, Hapana , huna haki ya kumhukumu mtu mwingine kuwa hana thamani.

Na hapa nakumbushwa maneno ya CS Lewis, ambaye alituambia tumtendee kila mtu tunayekutana naye kama jitu la kiroho linalowezekana. Unajua, hatujui ni uwezo kiasi gani unaweza kukaa ndani ya mtu, hata kama anaonekana kuwa mtu aliyepotea zaidi kwa wakati huu. Mungu anaweza kufanya mambo ya ajabu na mtu yeyote; hata iweje iwe imepotoka, mfano wa kimungu unabaki ndani ya kila mtu, na mfano huo wa kimungu unastahili heshima yetu.

Kutowaua ndio kiwango cha chini tunachofanya. Yesu angetuita kwa kiwango cha juu zaidi, ambacho ni kuheshimu sura hiyo ya Mungu, kuithamini sanamu hiyo ya Mungu, na kujaribu kuinua kila mtu na kuwasaidia kutimiza uwezo wao kama watu wa Mungu.